

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

30. září 2020*

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Směrnice 2008/115/ES – Navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí – Vážně nemocný státní příslušník třetí země – Rozhodnutí o navrácení – Opravný prostředek k soudu – Automatický odkladný účinek – Podmínky – Přiznání sociální pomoci – Články 19 a 47 Listiny základních práv Evropské unie“

Ve věci C-233/19,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím cour du travail de Liège (pracovníprávní soud v Lutychu, Belgie) ze dne 11. března 2019, došlým Soudnímu dvoru dne 18. března 2019, v řízení

B.

proti

Centre public d'action sociale de Liège,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení J.-C. Bonichot, předseda senátu, M. Safjan, L. Bay Larsen (zpravodaj), C. Toader a N. Jääskinen, soudci,

generální advokát: M. Szpunar,

vedoucí soudní kanceláře: M. Krausenböck, radová,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 22. ledna 2020,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za B. původně D. Andrienem a P. Ansayem, avocats, poté D. Andrienem, avocat,
- za centre public d'action sociale de Liège původně M. Delhayem a G. Duboisem, avocats, poté M. Delhayem a J.-P. Jacquesem, avocats,
- za belgickou vládu P. Cottinem, jakož i C. Pochet a C. Van Lul, jako zmocněnci, ve spolupráci s C. Piront a S. Matray, avocates,
- za českou vládu M. Smolkem, jako zmocněncem,

* Jednací jazyk: francouzština.

– za nizozemskou vládu J. Langerem a J. M. Hoogveldem, jakož i M. K. Bulterman a M. H. S. Gijzen, jako zmocněnci,

– za Evropskou komisi A. Azema a C. Cattabriga, jako zmocněnkyněmi,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 28. května 2020,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 5 a 13, jakož i čl. 14 odst. 1 písm. b) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (Úř. věst. 2008, L 348, s. 98).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi B., státní příslušnicí třetí země, a centre public d'action sociale de Liège (veřejné středisko sociální pomoci v Lutychu, Belgie; dále jen „CPAS“) ve věci rozhodnutí tohoto střediska, kterými byl B. odňat nárok na sociální pomoc.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Článek 3 bod 2 směrnice 2008/115 definuje pojem „neoprávněný pobyt“ jako „přítomnost státního příslušníka třetí země, který nesplňuje nebo přestal splňovat podmínky vstupu uvedené v článku 5 [nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 ze dne 15. března 2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex) (Úř. věst. 2006, L 105, s. 1)] nebo jiné podmínky vstupu, pobytu nebo bydliště v určitém členském státě, na území tohoto členského státu“.
- 4 Článek 5 této směrnice stanoví:
„Při provádění této směrnice členské státy náležitě zohlední
[...]
c) zdravotní stav dotčeného státního příslušníka třetí země
a dodržují zásadu nenavracení.“
- 5 Článek 9 odst. 1 uvedené směrnice zní takto:
„Členské státy vyhoštění odloží,
[...]
b) dokud se uplatňuje odkladný účinek v souladu s čl. 13 odst. 2.“

6 Článek 13 odst. 1 a 2 téže směrnice stanoví:

„1. Dotčený státní příslušník třetí země musí mít možnost využít účinný prostředek právní nápravy ve formě odvolání proti rozhodnutí týkajícímu se navrácení uvedenému v čl. 12 odst. 1 nebo návrhu na jeho přezkum příslušným soudním nebo správním orgánem nebo příslušným subjektem, jehož členové jsou nestranní a jejichž nezávislost je zaručena.

2. Orgán nebo subjekt uvedený v odstavci 1 musí mít pravomoc přezkoumávat rozhodnutí týkající se navrácení a uvedená v čl. 12 odst. 1, včetně možnosti dočasně pozastavit jejich výkon, jestliže nelze dočasné pozastavení uplatnit již podle vnitrostátních právních předpisů.“

7 Článek 14 odst. 1 směrnice 2008/115 stanoví:

„Členské státy zajistí, s výjimkou situace, na kterou se vztahují články 16 a 17, co největší zohlednění níže uvedených zásad ve vztahu ke státním příslušníkům třetích zemí během lhůty pro dobrovolné opuštění území stanovené v souladu s článkem 7 a během doby, kdy bylo uskutečnění vyhoštění odloženo v souladu s článkem 9:

- a) zachování celistvosti rodiny, jejíž příslušníci se nacházejí na jejich území;
- b) poskytování neodkladné zdravotní péče a základní léčby;
- c) umožnění přístupu nezletilým osobám k systému základního vzdělávání podle délky jejich pobytu;
- d) zohlednění zvláštních potřeb zranitelných osob.“

Belgické právo

8 Článek 57 odst. 2 loi organique du 8 juillet 1976 des centres publics d'action sociale (organický zákon ze dne 8. července 1976 o veřejných střediscích sociální pomoci), ve znění použitelném na spor v původním řízení, stanoví:

„Odchylně od ostatních ustanovení tohoto zákona je posláním veřejného střediska sociální pomoci omezeno na:

- 1° poskytování neodkladné zdravotní pomoci cizincům, kteří protiprávně pobývají v [Belgickém k]rálovství;

[...]

Cizinec, který se prohlásil za uprchlíka a požádal o uznání postavení uprchlíka, pobývá v [Belgickém k]rálovství protiprávně, jestliže byla žádost o azyl zamítnuta a dotyčnému cizinci byl doručen příkaz k opuštění území.

Sociální pomoc poskytovaná cizinci, který byl v okamžiku, kdy mu byl doručen příkaz k opuštění území, skutečně jejím příjemcem, se zastavuje, s výjimkou neodkladné zdravotní pomoci, ke dni, kdy cizinec skutečně opustí území státu, nejpozději však ke dni uplynutí lhůty stanovené v příkazu k opuštění území.

[...]“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 9 Dne 4. září 2015 podala B. v Belgii žádost o azyl. Tato žádost byla příslušným orgánem zamítnuta. Dne 27. dubna 2016 Conseil du contentieux des étrangers (Rada pro sporné záležitosti cizinců, Belgie) zamítla žalobu, kterou B. podala proti rozhodnutí o zamítnutí uvedené žádosti.
- 10 Dne 26. září 2016 podala B. žádost o povolení k pobytu ze zdravotních důvodů s odůvodněním, že trpí několika závažnými onemocněními.
- 11 Vzhledem k tomu, že byla tato žádost dne 22. prosince 2016 uznána za přípustnou, vznikl B. nárok na sociální pomoc hrazenou CPAS.
- 12 Rozhodnutími ze dne 28. září 2017 doručenými dne 23. října 2017 byla žádost B. o povolení k pobytu zamítnuta a příslušný orgán vůči dotyčné osobě vydal příkaz k opuštění belgického území.
- 13 Dne 28. listopadu 2017 podala B. ke Conseil du contentieux des étrangers (Rada pro sporné záležitosti cizinců) žalobu znějící na zrušení těchto rozhodnutí a na odklad jejich výkonu.
- 14 Dvěma rozhodnutími ze dne 28. listopadu 2017 CPAS odňal B. nárok na sociální pomoc s účinností od 23. října 2017. Naproti tomu jí od 1. listopadu 2017 přiznal nárok na neodkladnou zdravotní pomoc.
- 15 Dne 28. prosince 2017 podala B. k tribunal du travail de Liège (pracovněprávní soud prvního stupně v Lutychu, Belgie) žalobu proti rozhodnutím CPAS, jimiž jí byl odňat nárok na sociální pomoc, a požádala tento soud, aby její nárok na tuto pomoc s účinností od 23. října 2017 obnovil.
- 16 Rozsudkem ze dne 15. března 2018 tento soud tuto žalobu zamítl v rozsahu, v němž se týkala nároku na sociální pomoc.
- 17 Dne 16. dubna 2018 podala B. proti tomuto rozsudku odvolání ke cour du travail de Liège (pracovněprávní soud v Lutychu, Belgie).
- 18 Tento soud uvádí, že s ohledem na datum doručení příkazu k opuštění belgického území a v návaznosti na nové rozhodnutí přijaté CPAS je obdobím, na které se tento opravný prostředek vztahuje, období od 23. listopadu 2017 do 31. ledna 2018. Tento soud zdůrazňuje, že během tohoto období neměla B. povolení k pobytu.
- 19 Předkládající soud poté, co vyloučil možnost přiznat B. nárok na sociální pomoc na základě případné nemožnosti navrácení ze zdravotních důvodů ve smyslu belgické právní úpravy v oblasti sociální pomoci, konstatoval, že výsledek sporu v původním řízení závisí na účincích, které je třeba přiznat řešení, jež Soudní dvůr přijal v rozsudku ze dne 18. prosince 2014, Abdida (C-562/13, EU:C:2014:2453).
- 20 Předkládající soud má totiž za to, že by měl opravnému prostředku B. vyhovět, jestliže má být žalobě znějící na zrušení a na odklad výkonu rozhodnutí podané ke Conseil du contentieux des étrangers (Rada pro sporné záležitosti cizinců) přiznán odkladný účinek. Tento soud upřesňuje, že podle belgických právních předpisů tato žaloba nemá odkladný účinek, avšak takový účinek by jí mohl být přiznán na základě rozsudku ze dne 18. prosince 2014, Abdida (C-562/13, EU:C:2014:2453). Uvedený soud má nicméně za to, že je obtížné určit podmínky, za jakých musí soud pro sociální záležitosti shledat, že má taková žaloba odkladný účinek, přičemž belgické soudy v tomto směru vydaly protichůdná rozhodnutí.

- 21 Za těchto podmínek se cour du travail de Liège (pracovněprávní soud v Lutychu) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být články 5 a 13 směrnice 2008/115 [...] ve spojení s čl. 19 odst. 2 a článkem 47 Listiny základních práv Evropské unie, jakož i čl. 14 odst. 1 písm. b) této směrnice ve spojení s rozsudkem [ze dne 18. prosince 2014, Abdida (C-562/13, EU:C:2014:2453)], vykládány v tom smyslu, že přiznávají odkladný účinek opravnému prostředku proti rozhodnutí, jímž bylo vážně nemocnému státnímu příslušníkovi třetí země nařízeno, aby opustil území členského státu, pokud osoba podávající opravný prostředek tvrdí, že výkon uvedeného rozhodnutí ji může vystavit vážnému riziku, že se její zdravotní stav závažným a nevratným způsobem zhorší,

- aniž je nutné takový opravný prostředek posuzovat, přičemž samotné podání takového opravného prostředku je dostatečné k odložení výkonu rozhodnutí nařizujícího opustit území,
- nebo na základě zběžného přezkumu týkajícího se ověření, zda existuje podložený důvod či neexistuje důvod pro nepřipustnost nebo zjevnou neopodstatněnost opravného prostředku podaného ke Conseil du contentieux des étrangers (Rada pro sporné záležitosti cizinců),
- anebo na základě celkového a úplného přezkumu ze strany pracovněprávních soudů s cílem určit, zda výkon uvedeného rozhodnutí může osobu podávající opravný prostředek skutečně vystavit vážnému riziku, že se její zdravotní stav závažným a nevratným způsobem zhorší?“

K předběžné otázce

K pravomoci Soudního dvora a k přípustnosti položené otázky

- 22 Belgická vláda zaprvé tvrdí, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je nepřipustná, jelikož směřuje k tomu, aby Soudní dvůr vyložil belgické právo. Na jedné straně jsou podmínky pro udělení povolení k pobytu a pro přiznání nároku na sociální pomoc ve věci v původním řízení upraveny výlučně tímto právem. Na druhé straně Soudnímu dvoru nepřísluší, aby provedl volbu mezi jednotlivými proudy vnitrostátní judikatury, na které odkazuje předkládající soud.
- 23 V tomto ohledu je třeba připomenout, že z ustálené judikatury Soudního dvora vyplývá, že mu v rámci řízení o předběžné otázce nepřísluší, aby vykládal vnitrostátní právní a správní předpisy [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 27. února 2014, Pohotovost, C-470/12, EU:C:2014:101, bod 60, jakož i ze dne 20. ledna 2016, DHL Express (Italy) a DHL Global Forwarding (Italy), C-428/14, EU:C:2016:27, bod 70].
- 24 V projednávané věci se nicméně předkládající soud táže Soudního dvora nikoli na výklad ustanovení belgického práva upravujících pobyt či sociální pomoc, ale na přesný rozsah procesní povinnosti vyplývající z unijního práva, podle níž musí být opravnému prostředku proti rozhodnutí o navrácení v některých případech přiznán odkladný účinek. Okolnost, že rozsah této povinnosti vyplývající z unijního práva byl různými belgickými soudy chápán různě, nemůže vyloučit, aby mohla být Soudnímu dvoru předložena žádost o rozhodnutí o předběžné otázce směřující k vyjasnění rozsahu uvedené povinnosti.
- 25 Belgická vláda má zadruhé za to, že odpověď na položenou otázku není nezbytná pro vydání rozhodnutí ve věci v původním řízení. Pro účely rozhodnutí o návrhu B. by měl totiž předkládající soud pouze vyloučit nemožnost navrácení ze zdravotních důvodů, což již učinil, přičemž by tento soud mohl poukázat na možnost dotyčné osoby požádat o prodloužení poskytnuté lhůty k dobrovolnému opuštění území, které by B. umožnilo i nadále využívat sociální pomoci.

- 26 Význam položené otázky pro vyřešení sporu v původním řízení zpochybňovala belgická vláda ve svém ústním vyjádření, jakož i česká a nizozemská vláda rovněž z důvodu, že B. by na belgickém území nadále neoprávněně pobývala i v případě odkladu výkonu rozhodnutí o navrácení, které vůči ní bylo přijato. Tyto vlády z toho vyvozují, že její žádost o sociální pomoc by mohla být po tomto odkladu výkonu stále zamítnuta, jelikož unijní právo nebrání tomu, aby měl neoprávněně pobývajících státní příslušník třetí země nárok na nižší částku sociální pomoci, než je částka poskytovaná státnímu příslušníku třetí země s oprávněným pobytem.
- 27 Belgická vláda kromě toho tvrdí, že předkládající soud nemá jakožto pracovněprávní soud pravomoc přiznat odkladný účinek oprávněnému prostředku, který zcela spadá do pravomoci jiného belgického soudu, a že Cour de cassation (Kasační soud, Belgie) již na položenou otázku v nedávném rozsudku odpověděl.
- 28 Podle ustálené judikatury Soudního dvora je v rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedené článkem 267 SFEU věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, aby s ohledem na konkrétní okolnosti věci posoudil jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání rozsudku, tak relevanci otázek, které Soudnímu dvoru klade. Proto, týkají-li se položené otázky výkladu unijního práva, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout (rozsudek ze dne 4. prosince 2018, Minister for Justice and Equality a Commissioner of An Garda Síochána, C-378/17, EU:C:2018:979, bod 26 a citovaná judikatura).
- 29 Z toho vyplývá, že se na otázky týkající se unijního práva vztahuje domněnka relevance. Odmítnutí rozhodnout o předběžné otázce položené vnitrostátním soudem ze strany Soudního dvora je možné pouze tehdy, je-li zjevné, že žádaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (rozsudek ze dne 4. prosince 2018, Minister for Justice and Equality a Commissioner of An Garda Síochána, C-378/17, EU:C:2018:979, bod 27, jakož i citovaná judikatura).
- 30 V projednávané věci je zajisté třeba konstatovat, že s ohledem na definici pojmu „neoprávněný pobyt“ uvedenou v čl. 3 bodě 2 směrnice 2008/115 by případný odklad výkonu rozhodnutí o navrácení přijatého vůči B. neznamenal, že by měl být její pobyt kvalifikován jako „oprávněný“ ve smyslu této směrnice. Za těchto podmínek nelze mít za to, že unijní právo Belgickému království ukládá, aby v návaznosti na takový odklad výkonu zajistilo B. práva rovnocenná právům, jež mají státní příslušníci třetích zemí, kteří v tomto členském státě pobývají oprávněně.
- 31 Z předkládacího rozhodnutí ovšem vyplývá, že belgická právní úprava stanoví, že v takové situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, kdy dotyčná osoba podala žádost o azyl, která byla zamítnuta, a kdy tato osoba nemá povolení k pobytu, dochází k omezení nároku na sociální pomoc až poté, co je uvedené osobě doručeno rozhodnutí o navrácení. Předkládající soud má kromě toho za to, že k tomuto omezení nemůže dojít ke dni, kdy byla neoprávněnost pobytu B. zjištěna, ale nejdříve ke dni uplynutí lhůty k dobrovolnému opuštění území přiznané dotyčné osobě v rozhodnutí o navrácení, které vůči ní bylo přijato.
- 32 Vzhledem k souvislosti, kterou tak předkládající soud shledal mezi účinky rozhodnutí o navrácení a omezením nároku na sociální pomoc přiznaného belgickou právní úpravou, nelze mít za to, že by žádaný výklad pravidel unijního práva, která se týkají případného automatického odkladu účinků takového rozhodnutí, zjevně neměl žádný vztah k předmětu sporu v původním řízení, protože jinak by byl zpochybněn výklad vnitrostátního práva učiněný předkládajícím soudem, který v rámci řízení podle článku 267 SFEU přísluší výlučně jemu (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 21. června 2016, New Valmar, C-15/15, EU:C:2016:464, bod 25, jakož i ze dne 1. října 2019, Blaise a další, C-616/17, EU:C:2019:800, bod 37).

- 33 Tento závěr nemůže být zpochybněn okolností, že žaloba B. proti rozhodnutí o navrácení, které vůči ní bylo přijato, byla podána až dne 28. listopadu 2017, zatímco spor v původním řízení se týká nároku na sociální pomoc v období od 23. listopadu 2017 do 31. ledna 2018. Tato okolnost totiž každopádně neznamená, že by položená otázka měla zjevně hypotetickou povahu, pokud jde o období od 28. listopadu 2017 do 31. ledna 2018.
- 34 Navíc, jak zdůrazňuje Komise, z judikatury Soudního dvora vyplývá, že některé záruky v době před navrácením, jež mohou zahrnovat zabezpečení základních potřeb dotčené osoby, musí být na základě čl. 14 odst. 1 směrnice 2008/115 zajištěny v situacích, kdy je dotčený členský stát povinen poskytnout této osobě opravný prostředek s automatickým odkladným účinkem proti rozhodnutí o navrácení, které vůči ní bylo přijato, i když tato osoba pobývá na území dotčeného členského státu neoprávněně (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. prosince 2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, body 53, 55 a 58 až 60).
- 35 Okolnost, že B. měla podle belgické právní úpravy případně jiné procesní možnosti, jak dosáhnout nároku na sociální pomoc, i kdyby byla existence této okolnosti prokázána, nemůže za těchto podmínek vést k nepřipustnosti položené otázky. Vzhledem k tomu, že předkládající soud nepovažoval tuto okolnost za překážku pro platné podání žaloby B. v původním řízení, totiž tato okolnost nemůže vyloučit, že odpověď na tuto otázku je pro vyřešení sporu v původním řízení nezbytná.
- 36 Stejně tak námitka belgické vlády, že předkládající soud nemá podle pravidel vnitrostátního práva pravomoc rozhodnout o odkladném účinku žaloby podané proti rozhodnutí o navrácení, nemůže sama o sobě vést k nepřipustnosti této otázky, jelikož Soudnímu dvoru nepřisluší, aby zpochybňoval posouzení předkládajícího soudu týkající se vnitrostátních pravidel upravujících organizaci soudů a soudní řízení (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 16. června 2015, Gauweiler a další, C-62/14, EU:C:2015:400, bod 26, jakož i ze dne 10. prosince 2018, Wightman a další, C-621/18, EU:C:2018:999, bod 30).
- 37 Pokud se mimoto tato vláda dovolává nedávného rozsudku Cour de cassation (Kasační soud), který může přinést odpovědi na otázky předkládajícího soudu, je třeba připomenout, že i kdyby byl předkládající soud vázán řešením přijatým v tomto rozsudku, tato okolnost jej nemůže zbavit možnosti stanovené v článku 267 SFEU obrátit se na Soudní dvůr s otázkami týkajícími se výkladu unijního práva, které mu umožní rozhodnout v souladu s unijním právem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 22. června 2010, Melki a Abdeli, C-188/10 a C-189/10, EU:C:2010:363, bod 42).
- 38 Zatřetí belgická vláda tvrdí, že Soudní dvůr nemá pravomoc vyložit článek 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) v projednávané věci. Tento článek se totiž použije pouze v rámci působnosti unijního práva. Předkládající soud přitom sice zmiňuje některá ustanovení směrnice 2008/115, avšak nevymezuje vztah mezi těmito ustanoveními a vnitrostátními právními předpisy dotčenými ve věci v původním řízení, ačkoli je povinen tak učinit na základě čl. 94 písm. c) jednacího řádu Soudního dvora.
- 39 V tomto ohledu je třeba připomenout, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce musí podle čl. 94 písm. c) jednacího řádu obsahovat uvedení důvodů, na základě kterých má předkládající soud pochybnosti o výkladu určitých ustanovení práva Unie, jakož i vztah, který spatřuje mezi těmito ustanoveními a vnitrostátními právními předpisy použitelnými ve sporu v původním řízení.
- 40 V projednávané věci se jeví, že předkládající soud povinnost stanovenou v čl. 94 písm. c) jednacího řádu splnil, jelikož uvedl, jaký vztah v belgickém právu spatřuje mezi účinky rozhodnutí o navrácení a omezením nároku na sociální pomoc v situaci dotčené ve věci v původním řízení a dále jaké má pochybnosti o konkrétních důsledcích, které je třeba v této situaci vyvodit z rozsudku ze dne 18. prosince 2014, Abdida (C-562/13, EU:C:2014:2453).

- 41 Vzhledem k tomu, že tento soud mimoto určil, že výsledek sporu v původním řízení závisí na uplatnění pravidel stanovených ve směrnici 2008/115 týkajících se opravného prostředku proti rozhodnutí o navrácení, nelze pravomoc Soudního dvora k výkladu článku 47 Listiny v projednávané věci zpochybnit.
- 42 S ohledem na výše uvedené je třeba na položenou otázku odpovědět.

K věci samé

- 43 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, za jakých podmínek musí být články 5 a 13 směrnice 2008/115 ve spojení s čl. 19 odst. 2 a s článkem 47 Listiny vykládány v tom smyslu, že vnitrostátní soud, jemuž byl předložen spor v oblasti sociální pomoci, jehož výsledek závisí na případném odkladu účinků rozhodnutí o navrácení přijatého vůči vážně nemocnému státnímu příslušníku třetí země, musí mít za to, že žaloba znějící na zrušení tohoto rozhodnutí a na odklad jeho výkonu má automaticky za následek odklad výkonu tohoto rozhodnutí, i když takový odklad z použití vnitrostátní právní úpravy nevyplývá.
- 44 Na úvod je třeba připomenout, že podle čl. 13 odst. 1 a 2 směrnice 2008/115 musí mít státní příslušník třetí země možnost využít účinný prostředek právní nápravy proti rozhodnutí o navrácení přijatému vůči jeho osobě, avšak tento prostředek nezbytně nemusí mít odkladný účinek (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. prosince 2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, body 43 a 44).
- 45 Znaky uvedeného opravného prostředku však musí být definovány v souladu s článkem 47 Listiny, podle něhož má každý, jehož práva a svobody zaručené právem Unie byly porušeny, právo na účinné soudní prostředky nápravy za podmínek stanovených tímto článkem, a v souladu se zásadou nenavrácení zaručenou zejména v čl. 19 odst. 2 Listiny a v článku 5 směrnice 2008/115 (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 18. prosince 2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, body 45 a 46, jakož i ze dne 19. června 2018, Ghandi, C-181/16, EU:C:2018:465, body 52 a 53).
- 46 Soudní dvůr z předcházejících úvah vyvodil, že aby byly ve vztahu k dotyčnému státnímu příslušníkovi třetí země splněny požadavky plynoucí z článku 47 Listiny a ze zásady nenavrácení, musí mít opravný prostředek podaný proti rozhodnutí o navrácení automatický odkladný účinek, pokud by tento státní příslušník mohl být v důsledku výkonu tohoto rozhodnutí zejména vystaven skutečnému riziku zacházení odporujícímu čl. 19 odst. 2 Listiny (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 19. června 2018, Ghandi, C-181/16, EU:C:2018:465, bod 56).
- 47 Tak je tomu zejména v případě, že výkon rozhodnutí o navrácení může vážně nemocného státního příslušníka třetí země vystavit vážnému riziku, že se jeho zdravotní stav závažným a nevratným způsobem zhorší (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. prosince 2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, bod 53).
- 48 Je především na vnitrostátním zákonodárci, aby přijal opatření nezbytná ke splnění této povinnosti. Přísluší mu tak případně změnit svou právní úpravu tak, aby zajistil, že opravný prostředek podaný státním příslušníkem třetí země má v situacích uvedených v bodech 46 a 47 tohoto rozsudku automatický odkladný účinek (obdobně viz rozsudek ze dne 5. června 2018, Kolev a další, C-612/15, EU:C:2018:392, bod 65).
- 49 Vzhledem k tomu, že unijní právo přesně nevymezuje konkrétní pravidla pro opravný prostředek s automatickým odkladným účinkem proti rozhodnutí o navrácení, jehož podání musí být umožněno, mají členské státy v tomto ohledu určitý rozhodovací prostor.

- 50 V rámci organizace přezkumných řízení proti rozhodnutí o navrácení může tudíž členský stát pro tento účel stanovit zvláštní opravný prostředek, který doplňuje žalobu na neplatnost bez odkladného účinku, kterou lze proti tomuto rozhodnutí také podat, pokud jsou použitelná vnitrostátní procesní pravidla dostatečně přesná, jasná a předvídatelná, aby se mohly právní subjekty přesně seznámit se svými právy (obdobně viz rozsudek ze dne 8. března 2017, Euro Park Service, C-14/16, EU:C:2017:177, bod 40).
- 51 Jestliže belgická vláda tvrdí, že opravný prostředek s automatickým odkladným účinkem musí být zaručen pouze proti rozhodnutí o vyhoštění, a nikoli proti rozhodnutí o navrácení, je kromě toho třeba zdůraznit, že z bodů 44 až 49 rozsudku z dnešního dne, CPAS de Seraing (C-402/19), vyplývá, že soudní ochrana zaručená státnímu příslušníku třetí země, vůči němuž bylo přijato rozhodnutí o navrácení, jehož výkon jej může vystavit skutečnému riziku zacházení odporujícímu čl. 19 odst. 2 Listiny, by byla nedostatečná, kdyby tento státní příslušník třetí země neměl možnost proti tomuto rozhodnutí podat opravný prostředek s automatickým odkladným účinkem od okamžiku, kdy mu bylo doručeno.
- 52 Pokud kromě toho tato vláda tvrdí, že belgická právní úprava je v souladu s unijním právem, je třeba připomenout, že systém spolupráce zavedený článkem 267 SFEU je založen na jasné dělbě funkcí mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem. V rámci řízení zahajovaného na základě tohoto článku přísluší výklad vnitrostátních ustanovení soudům členských států, a nikoli Soudnímu dvoru, takže Soudnímu dvoru nepřísluší, aby se vyjadřoval ke slučitelnosti norem vnitrostátního práva s ustanoveními práva unijního (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 17. prosince 1981, Frans-Nederlandse Maatschappij voor Biologische Producten, 272/80, EU:C:1981:312, bod 9, a ze dne 30. dubna 2020, CTT – Correios de Portugal, C-661/18, EU:C:2020:335, bod 28).
- 53 V tomto ohledu vnitrostátním soudům přísluší s ohledem na všechna pravidla vnitrostátního práva a při uplatnění jím uznaných výkladových metod vyložit tato pravidla v souladu se směrnicí 2008/115 a případně i změnit ustálenou judikaturu, vychází-li z výkladu vnitrostátního práva, který je s touto směrnicí neslučitelný (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. května 2019, CCOO, C-55/18, EU:C:2019:402, body 69 a 70).
- 54 Naproti tomu na základě zásady přednosti unijního práva má každý vnitrostátní soud v případě, že nemůže vyložit vnitrostátní právní úpravu v souladu s požadavky unijního práva, jakožto orgán členského státu rozhodující v rámci svých pravomocí povinnost v rámci sporu, který mu byl předložen, upustit od použití jakéhokoliv vnitrostátního ustanovení odporujícího ustanovení unijního práva, které má přímý účinek (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 24. června 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, body 58 a 61, jakož i ze dne 14. května 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU a C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, bod 139).
- 55 Z judikatury Soudního dvora přitom vyplývá, že článek 47 Listiny je sám o sobě dostačující a nemusí být upřesněn ustanoveními unijního nebo vnitrostátního práva k tomu, aby bylo jednotlivcům přiznáno právo uplatnitelné jako takové (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 17. dubna 2018, Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, bod 78, jakož i ze dne 14. května 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU a C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, bod 140).
- 56 Totéž platí i pro čl. 13 odst. 1 směrnice 2008/115, jelikož vlastnosti opravného prostředku stanoveného v tomto ustanovení musí být definovány v souladu s článkem 47 Listiny, který je potvrzením zásady účinné soudní ochrany (rozsudek ze dne 14. května 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU a C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, bod 141).
- 57 Pokud by tedy předkládající soud dospěl k závěru, že belgická právní úprava neposkytuje státnímu příslušníku třetí země nacházejícímu se v situaci popsané v bodech 46 a 47 tohoto rozsudku opravný prostředek proti rozhodnutí o navrácení, který je upraven přesnými, jasnými a předvídatelnými pravidly

a se kterým je spojen automatický odklad výkonu tohoto rozhodnutí, příslušelo by mu konstatovat, že žaloba podaná tímto státním příslušníkem třetí země znějící na zrušení a na odklad výkonu rozhodnutí o navrácení, které vůči němu bylo přijato, má odkladný účinek, a případně upustit od použití vnitrostátní právní úpravy, která by odkladný účinek této žaloby vylučovala (obdobně viz rozsudky ze dne 5. června 2018, Kolev a další, C-612/15, EU:C:2018:392, bod 66; ze dne 29. července 2019, Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, bod 77, jakož i ze dne 14. května 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU a C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, bod 144).

- 58 Pokud by měl naopak předkládající soud za to, že takový opravný prostředek v belgickém právu existuje a dotyčná osoba jej nevyužila, ačkoliv by tento opravný prostředek vedl k automatickému odkladu výkonu rozhodnutí o navrácení, které vůči ní bylo přijato, nebyl by předkládající soud povinen upustit od použití vnitrostátních procesních pravidel, aby mohl konstatovat, že žaloba této osoby na zrušení rozhodnutí a na odklad jeho výkonu má odkladný účinek.
- 59 Kromě toho okolnost, že předkládající soud nemá podle belgické právní úpravy pravomoc rozhodovat o žalobě znějící na zrušení a na odklad výkonu rozhodnutí o navrácení dotčeného ve věci v původním řízení, nemůže bránit tomu, aby mohl tento soud přímo použít pravidla unijního práva za účelem rozhodnutí o předběžné otázce, které je nezbytné k vyřešení sporu, jenž mu byl předložen, ohledně případného automatického odkladného účinku této žaloby podané k jinému soudu vyplývajícího z čl. 13 odst. 1 směrnice 2008/115 ve spojení s články 19 a 47 Listiny.
- 60 I když totiž není v takové situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, předkládající soud povolán k tomu, aby vykonal pravomoc nařídit odklad výkonu rozhodnutí o navrácení stanovený v čl. 13 odst. 2 směrnice 2008/115, která byla belgickým zákonodárcem svěřena jinému soudu, předkládajícímu soudu naproti tomu přísluší, aby pouze pro účely vyřešení sporu, jenž mu byl předložen, ověřil, zda opravný prostředek proti takovému rozhodnutí splňuje podmínky nezbytné k tomu, aby měl odkladný účinek, který musí nastat automaticky, a který je tedy závazný pro všechny vnitrostátní orgány v rámci jejich příslušných pravomocí, a to včetně vnitrostátních soudů rozhodujících v oblasti sociální pomoci.
- 61 Vnitrostátní orgán, který má v takové situaci rozhodnout, však nemá nezbytně povinnost obecně konstatovat, že z důvodu nedostatečnosti použitelné právní úpravy má každý opravný prostředek podaný proti rozhodnutí o navrácení automatický odkladný účinek, jelikož – jak bylo připomenuto v bodě 44 tohoto rozsudku – tento druh opravného prostředku takový účinek na základě unijního práva za všech okolností nemá.
- 62 Tomuto orgánu proto přísluší, aby ověřil, zda jsou ve věci, která mu byla předložena, splněny podmínky, jimž v unijním právu podléhá zaručení tohoto účinku, a to v závislosti na situaci, v níž se dotyčná osoba nachází.
- 63 Z judikatury Soudního dvora zmíněné v bodě 47 tohoto rozsudku přitom vyplývá, že takový automatický odkladný účinek musí být nutně zaručen u opravných prostředků podaných proti rozhodnutí o navrácení, jehož výkon „může“ vážně nemocného státního příslušníka třetí země vystavit „vážnému riziku“, že se jeho zdravotní stav závažným a nevratným způsobem zhorší.
- 64 V tomto kontextu není věcí vnitrostátního orgánu, aby se za účelem posouzení, zda výkon rozhodnutí o navrácení napadeného opravným prostředkem „může“ dotyčnou osobu vystavit takovému riziku, vyjadřoval k otázce, zda je výkon tohoto rozhodnutí s tímto rizikem skutečně spojen.
- 65 Kdyby totiž bylo takové řešení přijato, podmínky uplatnění automatického odkladného účinku by splynuly s podmínkami, kterým podléhá úspěch opravného prostředku podaného proti rozhodnutí o navrácení. To by znamenalo, že by byl narušen preventivní rozměr odkladného účinku opravného

prostředku podaného proti tomuto rozhodnutí a že by dále každý orgán, který má z tohoto odkladného účinku vyvodit důsledky, musel v praxi sám provést přezkum, který přísluší soudu příslušnému rozhodnout o legalitě rozhodnutí o navrácení.

- 66 Takový orgán se tudíž musí omezit pouze na posouzení, zda opravný prostředek podaný proti rozhodnutí o navrácení obsahuje argumentaci, která směřuje k prokázání, že výkon tohoto rozhodnutí by vážně nemocného státního příslušníka třetí země vystavil vážnému riziku, že se jeho zdravotní stav závažným a nevratným způsobem zhorší, a která se nejeví jako zjevně neopodstatněná. Je-li tomu tak, musí mít tento orgán za to, že výkon rozhodnutí o navrácení je podáním tohoto opravného prostředku automaticky odložen, a musí z toho v rámci své pravomoci vyvodit nezbytné důsledky.
- 67 Touto povinností není dotčeno právo členských států určit vnitrostátní pravidla upravující organizaci soudů a soudní řízení a v jejich rámci stanovit, že rozhodnutí o odkladném účinku opravného prostředku proti rozhodnutí o navrácení přijaté soudem příslušným rozhodnout o takovém opravném prostředku je závazné pro orgány a soudy, které mají rozhodnout o zárukách, na něž má v oblasti sociální pomoci dotyčný státní příslušník třetí země nárok.
- 68 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že články 5 a 13 směrnice 2008/115 ve spojení s čl. 19 odst. 2 a článkem 47 Listiny musí být vykládány v tom smyslu, že vnitrostátní soud, jemuž byl předložen spor v oblasti sociální pomoci, jehož výsledek závisí na případném odkladu účinků rozhodnutí o navrácení přijatého vůči vážně nemocnému státnímu příslušníku třetí země, musí mít za to, že žaloba znějící na zrušení tohoto rozhodnutí a na odklad jeho výkonu má automaticky za následek odklad výkonu uvedeného rozhodnutí, i když takový odklad z použití vnitrostátní právní úpravy nevyplývá, pokud:
- tato žaloba obsahuje argumentaci, která směřuje k prokázání, že výkon téhož rozhodnutí by tohoto státního příslušníka třetí země vystavil vážnému riziku, že se jeho zdravotní stav závažným a nevratným způsobem zhorší, a která se nejeví jako zjevně neopodstatněná, a
 - tato právní úprava nestanoví jiné opravné prostředky, které jsou upraveny přesnými, jasnými a předvídatelnými pravidly a se kterými je spojen automatický odklad výkonu takového rozhodnutí.

K nákladům řízení

- 69 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

Články 5 a 13 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí ve spojení s čl. 19 odst. 2 a článkem 47 Listiny základních práv Evropské unie musí být vykládány v tom smyslu, že vnitrostátní soud, jemuž byl předložen spor v oblasti sociální pomoci, jehož výsledek závisí na případném odkladu účinků rozhodnutí o navrácení přijatého vůči vážně nemocnému státnímu příslušníku třetí země, musí mít za to, že

žaloba znějící na zrušení tohoto rozhodnutí a na odklad jeho výkonu má automaticky za následek odklad výkonu uvedeného rozhodnutí, i když takový odklad z použití vnitrostátní právní úpravy nevyplývá, pokud:

- **tato žaloba obsahuje argumentaci, která směřuje k prokázání, že výkon téhož rozhodnutí by tohoto státního příslušníka třetí země vystavil vážnému riziku, že se jeho zdravotní stav závažným a nevratným způsobem zhorší, a která se nejeví jako zjevně neopodstatněná, a**
- **tato právní úprava nestanoví jiné opravné prostředky, které jsou upraveny přesnými, jasnými a předvídatelnými pravidly a se kterými je spojen automatický odklad výkonu takového rozhodnutí.**

Podpisy.